

Назад към природата

Напред към Ивайловградско

Назад към природата. Призивът на просветителите е по-актуален от всякога, макар и с друго измерение. Заради забързаното ни ежедневиe, доминирано от графици, общуване не лице в лице, а в интернет пазаруване онлайн, транспортни задръствания и душевни натоварвания... Назад към природата заради изгубената в материализма и свърхпотреблението свобода.

Лесно е да се каже назад. Но тогава накъде напред?

Тръгнете на юг, към Ивайловградско. Ще ви пленят гледките. Хълмовете са с мека заобленост, в които очите си почиват, а душата се зарежда. Ще ви пленят и хората – топли, усмихнати, спокойни.

Като Миро Хусков от с. Пелевун, младо момче, загърбило големия граг и гурбетчийството, за да

се захване с овце. Семейството започнало с 26 овце, днес вече имат 300. Не че е лесно, но пък Миро вижда повече предимства – почти цял ден си сред природата, никои не те командва, работиш за себе си. Мировото „Назад към природата!“, вече се измерва с крачките по „Пътя на сиренето“. На туристи и гости Миро показва как млякото става сирене и масло. Нещо толкова обикновено преди години днес

вече е туристическа атракция. „Нарисувай ми една овца“, молеше Малкият принц. При Миро в Пелевун децата могат да видят, да пипнат, да нарисуват овца, а по-смелите дори се пробват да я издоят. Това е единствената такава овцеферма в България! Атракцията „Пътят на сиренето“ бе открита официално през септември, но вече много хора звънят и питат могат ли да намират към Хусковата ферма.

Обажгат се най-често млади семейства.

Петко войвода е още в Пелевун

Сега Пелевун наброява 136 души, но Миро се надява да се възвърне животът тук, когато започнат да идват повече туристи. А има какво да видят. Построената през 1843 година църква „Св. Св. Панталеймон и Елена“ е с историческо значение. Оттук по време на Руско-турската освободителна война прочутият Капитан Петко войвода само с няколко души от четата си успява да отблъсне обсадия селото башибозук и така спасява жителите му. Петко войвода е още в Пелевун: на центъра ще видите паметника му. В съседство с църквата е старото тъкаческо училище, изградено в неокласицистичен стил. В него се помещава етнографска сбирка за живота на малоазийските българи и експозиция за Капитан Петко войвода.

Мълчалива красота напомня отминалото време

Макар и да не е в Списък на 100-те национални обекта, с. Пелевун си заслужава да се види. Пелевун, както и Долно луково, Горно луково, Мандрица, Гугутка, Железари и Лен-

Фермерите от Пелевун ви протягат ръка

Основният поминък на местното население е селското стопанство, предимно животновъдство и тютюнопроизводство. Традиционно се отглежда и сусам, от който се произвежда сусамов тахан. Няколко местни фермери от Пелевун, сред които и сем. Хускови, по примера на други две източнородопски села – Горно поле и Рабово, правят първи стъпки в съчетанието на земеделие със селски туризъм.

Красотата наоколо няма край

В местността Чаците на около 2 км северно от Пелевун е открит най-дългият до сега известен тракийски долмен в Родопите, който се отличава с уникалния си архитектурен план. На няколко километра от селото се намират останките от средновековната мраморна крепост „Лютница“ и прочутата с мозайките си римска вила Армира. Наблизо е защитената местност „Меандрите на Бяла река“. На няколко километра от селото е изградена площадка за подхранване на черен лешояд, който е застрашен от изчезване вид.

ско някога са били бубарски села. След 1899 година Ивайловград става третият по големина район, ангажиран с производство на коприна след Суфли и Огрин. Отглеждането на бубите се е отразило върху архитектурата на къщите. В различните стагии от отглеждането на копринените буби те са местени на различни етажи, а после съхранявани в специални сандъци. Днес много от тези къщи са изоставени, но мълчаливата им красота напомня за отминалото време.

Яхнаджийството тук е традиционен занаят

Винопроизводството обаче е най-старият земеделски занаят в ивайловградския район. Не може да не сте чували за ивайловградското вино! Както и за сусама, който местните хора отглеждат, както и за сусамовия тахан – превърнал се в хит през последните години заради набиращите популярност здравословни храни. Яхнаджийството – добиването на олио и тахан от сусама, е местен традиционен занаят. С него се славят Мандрица, Долно луково, Пелевун, а и самият Ивайловград. Самото преминаване днес покрай сусамовите ниви есенята е атракция – когато прибират реколтата, от сусамовите класове правят нещо като къщички.

Ще ги видите по пътя към Костилково

Жителите му са по-малко от пръстите на едната ръка. А някога тук е имало много хора, занимавали се със занаяти, някои днес отмрели – гърнчарство, бубарство, плетене на кошовете и розозки, тъкане, пчеларство. Много от къщите, в които е кипял някога живот, днес са като безмълвни паметници на безвъзвратно отминалото време. Но в селото има друг живот. От няколко месеца в Натура 2000 зона Бяла река в района на Костилково има стаго каракачански коне, създадено по българско-холандския проект „Новото тракийско злато“. **Каракачанският кон** е местна порода, изключително издръжлив и приспособен към тежките условия на живот. Конете са още в ограждение, но рано или късно ще бъдат пуснати на свобода. Ролата им в природата е да опазват биоразнообразието. Природосъобразното пашуване на едри тревопасни е ключов процес за устойчивото развитие и естественото поддържане на екосистемите, както и за поддържането на мозаечния пейзаж на Източните Родопи. А са и невероятно красива гледка! Макар и още зад ограда.

*Пътят към природата
показва Ива Тончева*